



**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2020 m. rugsėjo 16 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-368
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. spalio 23 d. įvyko eismo įvykis, per kurį susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjai priklausantis automobilis „Audi S8“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėja kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydama išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

Pareiškėja kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad už transporto priemonės sugadinimus pageidautų draudimo išmoką gauti pinigais. Draudikas gautą pranešimą užregistravo duomenų sistemoje ir pradėjo administruoti žalos bylą Nr. (*duomenys neskelbiami*). Draudiko ekspertas, gavęs apgadintos transporto priemonės dokumentus ir sugadinimų nuotraukas, įvertino transporto priemonės „Audi S8“ sugadinimus ir 2019 m. lapkričio 6 d. telefonu informavo pareiškėją, kad automobilio remontas kainuos 1 588,02 Eur.

Pareiškėja nesutiko su draudiko apskaičiuotomis transporto priemonės remonto išlaidomis, todėl kreipėsi į turto vertintoją Y. Y., prašydama parengti transporto priemonės „Audi S8“ vertinimo ataskaitą. Draudikui pateiktoje Kelių transporto priemonės vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Vertinimo ataskaita) nurodyta, kad automobilio remonto kaina yra 3 499,74 Eur (be PVM).

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris remonto įmones – UAB „Temis“, UAB „Dažyti verta“ ir UAB „Autovisata“, kad būtų apskaičiuota transporto priemonės „Audi S8“ sugadinimų remonto kaina. UAB „Temis“ sudarytoje automobilio „Audi S8“ remonto sąmatoje nurodyta, kad remontas kainuos 1 315,55 Eur (be PVM), UAB „Dažyti verta“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje buvo nurodytos 1 233,54 Eur (be PVM) automobilio remonto išlaidos, o UAB „Autovisata“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 1 348,31 Eur (be PVM).

Draudikas pareiškėją raštu informavo, kad, įvertinus pateiktų autoservisų pasiūlymus, buvo nustatyta, kad apskaičiuotas remonto darbų sąmatų vidurkis yra mažesnis nei draudiko nustatytas žalos dydis, todėl draudikas, siekdamas pareiškėjai palankesnio sprendimo, apskaičiavo draudimo išmoką pagal pradinį žalos įvertinimą ir priėmė sprendimą pareiškėjai išmokėti 1 588,02 Eur draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonės remonto išlaidas, ir 339,24 Eur išmoką už automobilio prekinės vertės netekimą, t. y. iš viso draudiko apskaičiuota draudimo išmoka sudaro 1 927,26 Eur. Kadangi draudikui nebuvo pateikta dokumentų, patvirtinančių faktinę transporto priemonės remonto kainą, o remonto įmonių nustatyta remonto kaina buvo mažesnė už draudiko apskaičiuotą nuostolio dydį, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal paties atliktus skaičiavimus. Draudikas akcentavo ir tai, kad draudimo išmoka gali būti perskaičiuota, jei, remontuojant transporto priemonę, bus pastebėta papildomų defektų. Pareiškėja nesutiko su draudiko priimtu sprendimu, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėja prašo rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, ir

atlyginti visas turto vertintojo samdymo išlaidas. Pareiškėja nurodo, kad draudikas neatliko privalomos apžiūros. Pareiškėjos nuomone, autoserviso pateiktos fotonuotraukos gali tik papildyti transporto priemonės apžiūros ataskaitą, tačiau jų pagrindu negali būti vertinamas nuostolio dydis. Pareiškėja teigia, kad apžiūros ataskaitoje, kurią rengia kvalifikuotas specialistas, fiksuojami įvykio metu atsiradę sugadinimai, įvertinamas apgadinimų laipsnis, todėl tai yra privalomas dokumentas vertinant nuostolio dydį, nes, sugadinimus vertinant tik iš nuotraukų, galimi netikslumai. Pareiškėja nurodo, kad jos atveju priekinis kairės pusės ratlankis, kurį vertintojas įvertino kaip keičiamą dalį, draudiko nuomone, gali būti remontuojamas. Pareiškėjos nuomone, tokie draudiko teiginiai yra neteisingi.

Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką pažymi ir tai, kad Vertinimo ataskaita yra dokumentas, pagrindžiantis būtinųjų remonto išlaidų dydį, nes jis yra rengiamas griežtai laikantis galiojančių teisės aktų reikalavimų. Pareiškėjos teigimu, nukrypdamas nuo būtinųjų remonto išlaidų apskaičiavimo tvarkos, draudikas nurodo, kad vadovaujasi skaičiavimais, kurie patvirtina pareiškėjos realiai patirtas išlaidas. Pareiškėja nurodo, kad realiai patirtos išlaidos atsiranda tik po turto atkūrimo fakto, kai už atliktą remontą pagal pateiktą sąskaitą atsiskaitoma su remontą atlikusiu asmeniu. Pareiškėjos nuomone, vis dėlto Vertinimo ataskaita šiuo atveju visiškai atitinka galiojančių teisės aktų reikalavimus ir yra vienintelis dokumentas, kuris įrodo būtinąsias remonto išlaidas.

Pareiškėja taip pat pažymi, kad draudikas savo klaidingoms nuostatoms pagrįsti pasitelkia tris remonto įmones, kurios jo užsakymu, įvertinusios pateiktas nuotraukas, parengė remonto pasiūlymus. Pareiškėjos nuomone, šios remonto įmonės neįvertino visų įvykio metu atsiradusių apgadinimų. Pareiškėja nurodo, kad pateiktose remonto sąmatose vienas iš draudiko partnerių siūlo priekinį ratlankį tik nudažyti, nors kiti du siūlo ratlankį remontuoti. Taip pat pareiškėja nurodo, kad tiek draudiko sudarytoje remonto sąmatoje, tiek remonto įmonių pasiūlymuose nurodytos nepagrįstos keistinių dalių kainos. Pareiškėjos teigimu, svarbu yra tai, kad draudikas nuostolius apskaičiavo pagal neoriginalių dalių kainas. Pareiškėja pažymi, kad gamintojo atstovai, atlikdami automobilių remontą, nenaudoja neoriginalių detalių, nes neoriginalios dalys neatitinka gamintojo keliamų kokybės reikalavimų. Dėl šios priežasties, pareiškėjos nuomone, vertinant nuostolius pagal naujų neoriginalių dalių kainas, turtas nebūtų atkurtas į būklę, buvusią iki įvykio, ir būtų pažeista nukentėjusiojo teisė į teisingą žalos atlyginimą. Pareiškėja nurodo, kad, skaičiuojant būtinąsias remonto išlaidas, keistinių dalių kaina turi būti skaičiuojama pagal naujų originalių dalių kainą, nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo, nes tik tokiu būdu nustatyta dalies vertė tiksliausiai atitinka įvykio metu buvusią vertę.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė, kad išnagrinėjo pareiškėjos pateiktą Vertinimo ataskaitą, tačiau priėmė sprendimą ja nesivadovauti, nes objektyviausias žalos vertinimo būdas galimas tada, kai nukentėjęs trečiasis asmuo, t. y. apgadinto automobilio savininkas, yra suinteresuotas atlikti transporto priemonės remontą, o ne gauti piniginę kompensaciją už padarytus apgadinimus. Draudiko nuomone, nepriklausomų turto vertintojų apskaičiuotas nuostolio dydis nėra pagrįstas dokumentais, leidžiančiais patvirtinti, kad transporto priemonės remontui yra būtina 3 499,74 Eur draudimo išmoka. Be to, draudikas nurodo, kad jo priimtas sprendimas visiškai atitinka teismų praktiką.

Draudiko teigimu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 13 punkte nustatyta, kad draudikas turi teisę nustatyti nukentėjusio trečiojo asmens transporto priemonei padarytos žalos dydį, vadovaudamasis įmonių, turinčių teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktais turto remonto išlaidų skaičiavimais. Draudikas teigė, kad, vadovaudamasis Taisyklių 13 punkto nuostatomis, kreipėsi į tris rinkoje veikiančias automobilių remonto įmones, kad būtų pateikti transporto priemonės „Audi S8“ remonto išlaidų skaičiavimai pagal tų remonto įmonių nustatytus darbų ir detalių įkainius. Draudiko teigimu, buvo apskaičiuota, kad vidutinė automobilio „Audi S8“ remonto kaina – 1 299,13 Eur, nuostolio dėl prekinės vertės netekimo dydis – 339,24 Eur. Draudiko teigimu, Vertinimo ataskaitoje nurodyta remonto kaina ir draudiko apskaičiuota draudimo išmoka skiriasi dėl skirtingų remonto valandinių įkainių, detalių kainų ir dėl to, kad į Vertinimo ataskaitą yra įtraukti automobilio ratlankio keitimo darbai, o draudikas ir autoservisai siūlo ratlankį remontuoti. Be to, draudikas nurodė, kad remonto įmonių pateiktų pasiūlymų vidurkis yra mažesnis už draudiko apskaičiuotą žalą, todėl draudikas, siekdamas palankesnio pareiškėjai sprendimo, draudimo išmoką apskaičiavo vadovaudamasis paties atlikto vertinimo rezultatais ir priėmė sprendimą pareiškėjai išmokėti 1 588,02 Eur draudimo

išmoka, atlyginančią automobilio remonto išlaidas, ir 339,24 Eur draudimo išmoka, atlyginančią automobilio prekinės vertės netekimą. Atsižvelgdamas į tai, draudikas mano, kad jo apskaičiuotas žalos dydis neprieštarauja teisės aktų ir teismų praktikos nuostatomis, todėl pareiškėjai išmokėta tinkamo dydžio draudimo išmoka.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas vertina pateiktus įrodymus ir tuo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. spalio 23 d. eismo įvykį transporto priemonei „Audi S8“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, ir reikalavimo atlyginti visas pareiškėjos patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumo.

Dėl draudiko nustatytos draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. spalio 23 d. eismo įvykį transporto priemonei „Audi S8“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio pagrįstumo

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (TPVCAPDI) 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus arba remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto ir dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Pareiškėja, remdamasi Y. Y. parengtos Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoka, atlyginančią transporto priemonei „Audi S8“ per 2019 m. spalio 23 d. eismo įvykį padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Siekdamas nugincyti Vertinimo ataskaitą, draudikas vadovaujasi remonto įmonių UAB „Temis“, UAB „Dažyti verta“ ir UAB „Autovisata“ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto išlaidas.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės „Audi S8“ remonto kaina – 3 499,74 Eur (be PVM). Remiantis draudiko atliktu rinkos tyrimu, nustatyta, kad UAB „Temis“ nurodė, jog transporto priemonę suremontuotų už 1 299,13 Eur (be PVM); UAB „Dažyti verta“ nurodė, kad automobilis būtų suremontuotas už 1 233,54 Eur (be PVM), o

UAB „Autovisata“ nurodė, kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 1 348,31 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjos reikalavimą išmokėti pagal Vertinimo ataskaitą apskaičiuotą draudimo išmoką, pažymėtina tai, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad, sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo, turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, iš dalies yra neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Išanalizavus pateiktus duomenis, matyti, kad pateiktos UAB „Temis“, UAB „Dažyti verta“ ir UAB „Autovisata“ parengtos transporto priemonės „Audi S8“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2019 m. spalio 23 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų ir turto vertintojo apskaičiuotos automobilio remonto išlaidos skiriasi nuo tų, kurias apskaičiavo remonto įmonės. Taigi, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, nustatydamas automobilio „Audi S8“ remonto išlaidų dydį, vadovavosi CK 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidų dydį apskaičiavo atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą. Be to, iš pateiktų duomenų matyti, kad draudikas, nustatęs, kad autoservisų pasiūlymuose pateiktų remonto darbų sąmatų vidurkis yra mažesnis nei draudiko apskaičiuotas žalos dydis, priėmė palankesnę pareiškėjai sprendimą ir nusprendė išmokėti 1 588,02 Eur, t. y. didesnę, apskaičiuotą atlikus pradinį vertinimą, draudimo išmoką, atlyginančią automobilio remonto išlaidas, taip pat išmokėti 339,24 Eur draudimo išmoką už transporto priemonės prekinės vertės neteikimą, t. y. iš viso draudikas apskaičiavo 1 927,26 Eur draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos eismo įvykio metu patirtus nuostolius.

Nesutikdama su draudiko priimtu sprendimu, pareiškėja nurodo, kad draudikas nepagrįstai draudimo išmoką apskaičiavo pagal naujų neoriginalių dalių kainas. Pareiškėjos teigimu, šiuo atveju keičiamos dalys turi būti įvertintos pagal naujų originalių dalių kainas, nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo. Vertinant Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad tiek draudiko, tiek autoservisų pateiktose remonto sąmatose keičiamų automobilio detalių kainos nustatytos pagal naudotų arba naujų neoriginalių automobilių dalių kainas. Remiantis Taisyklių 15 punktu, reglamentuojančiu keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygas, į automobilio nuvertėjimą dėl eksploataavimo atsižvelgti būtina, nes žalos atlyginimu siekiama sugadinto turto vertę atkurti iki tos, kuri buvo prieš teisės pažeidimą. Dėl to turi būti atlyginama ne visa naujų keičiamų detalių vertė, o jos dalis, nes buvo sugadintos ne naujos detalės, o jau atitinkamai susidėvėjusios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27 patvirtinta Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlygintinos turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalga). Automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimo pagal naudotų arba naujų neoriginalių automobilių detalių kainas būdas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties, kaip nuostolių draudimo sutarties (Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalis), kompensacinę paskirtį, neleidžiančią nukentėjusiam trečiajam asmeniui gauti didesnę draudimo išmoką, negu faktiškai jo patirti nuostoliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014). Atsižvelgiant į draudimo sutarties, kurios pagrindu buvo apskaičiuotas nuostolio dydis, kompensacinę paskirtį ir į tai, kad automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimo pagal dėvėtų ar naujų neoriginalių detalių kainas būdas neprieštaruoja Taisyklių 15 punkte įtvirtintoms keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygoms, nėra pagrindo draudiko taikytų keičiamų detalių atkūrimo išlaidų skaičiavimo principų laikyti nepagrįstais ir jais nesivadovauti.

Taip pat pareiškėja kreipimėsi į Lietuvos banką nurodo, kad draudikas neteisingai apskaičiavo draudimo išmoką, nes jo pateiktoje transporto priemonės remonto sąmatoje yra nurodoma, kad priekinis kairės pusės ratlankis gali būti remontuojamas, nors turto vertintojas Vertinimo ataskaitoje pažymėjo, kad jis turi būti keičiamas. Iš pateiktų duomenų matyti, kad draudikas nuostolio dydį apskaičiavo pagal 2019 m. spalio 29 d. sudarytą transporto priemonės remonto sąmatą, kurioje yra numatytas automobilio „Audi S8“ ratlankio remontas,

o ne keitimas. Lietuvos banko vertinimu, tai, kad automobilio ratlankis gali būti suremontuotas ir jo nėra būtina keisti, patvirtina ir draudiko pateikti autoservisų pasiūlymai: visos apklaustos remonto įmonės siūlo ratlankį perdažyti arba remontuoti, bet nesiūlo jo keisti nauju. Be to, pareiškėja nei draudikui, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad būtina keisti automobilio ratlankį, nes jo suremontuoti neįmanoma. Atsižvelgiant į šiuos Lietuvos bankui pateiktus duomenis, darytina išvada, kad pareiškėjos teiginiai, kad eismo įvykio metu sugadintas automobilio ratlankis privalo būti keičiamas ir negali būti remontuojamas, yra objektyviais duomenimis nepagrįsti, todėl atmestini.

Taigi, Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad tiek draudiko pateiktos remonto sąmatos, tiek paties draudiko parengta sąmata, pagal kurią ir buvo apskaičiuota draudimo išmoka, buvo sudarytos nesivadovaujant Taisyklių 15 punkto nuostatomis. Remonto įmonių skaičiavimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos 14 punktu, kuriame įtvirtintas transporto priemonių atkūrimo sąnaudų nustatymo principas iš esmės atitinka Taisyklių 15 punkto nuostatas dėl būtinų remonto išlaidų atlyginimo ir apskaičiavimo, taikant vidutinius remonto darbų įkainius, atitinkančius technologijos lygį. Atsižvelgiant į CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatytu prievolių vykdymo ekonomiškiausiu būdu principu, darytina išvada, kad draudiko apskaičiuotas žalos dydis yra pagrįstas objektyviais įrodymais (remonto įmonių sudarytomis transporto priemonės remonto sąmatomis), patvirtinančiais, kad net už mažesnę nei draudiko apskaičiuota draudimo išmoka yra galimybė automobilį atkurti iki 2019 m. spalio 23 d. eismo įvykio buvusių padėčių. Dėl šios priežasties darytina išvada, kad draudiko priimtas sprendimas pareiškėjai išmokėti tokią draudimo išmoką, kuri yra net didesnė nei remonto įmonių remonto sąmatose nurodyta remonto kaina, atitinka teisės aktuose įtvirtintas žalos nustatymo taisykles.

Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal remonto įmonių nustatytą automobilio remonto išlaidų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisykles, nėra pagrindo pareiškėjos reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjai pateikęs įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima atkurti jai priklausančios transporto priemonės iki 2019 m. spalio 23 d. eismo įvykio buvusių būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjos nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėja Lietuvos banko taip pat prašė rekomenduoti draudikui atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas.

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuoti).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. Toje pačioje TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Draudikas teigia tinkamai įvykdęs pareigą apžiūrėti turtą, todėl, pagal specialiajame įstatyme įtvirtintą reglamentavimą, neturi prievolės atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į

ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to patirtų išlaidų. Vis dėlto, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Toks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatų aiškinimas, kokių vadovaujasi draudikas, tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ nustatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolio nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo. Todėl Lietuvos bankas mano, kad nepriklausomo vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlygintos tuomet, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas. Tai reiškia, kad įstatyme būtent draudikui numatyta prievolė nustatyti padarytos žalos dydį. Kaip jau minėta, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis CK 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo ir užtikrinti, kad nukentėjusiam asmeniui žala būtų atlyginta teisingai. Todėl draudikas, profesionalus finansų rinkos dalyvis, savo prievolės turi vykdyti pagal profesinei veiklai taikomus reikalavimus ir administruodamas žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį. Lietuvos banko nuomone, tai, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, neturi jokios įtakos minėtai draudiko pareigai, t. y. neatleidžia draudiko nuo pareigos administruojant žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį.

Iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po eismo įvykio sudarė sąmatą, kurioje nustatė, kad pareiškėjos nuostoliai dėl transporto priemonės apgadinimų siekia 1 588,02 Eur (be PVM), o 339,24 Eur yra skirti dėl automobilio prekinės vertės netekimo patirtai žalai atlyginti. Pareiškėja, nesutikdama su draudiko skaičiavimu, kreipėsi į turto vertintoją ir pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą. Pažymėtina, kad galutinis draudiko apskaičiuotas nuostolio dydis nepasikeitė, išliko toks pats – 1 927,26 Eur, t. y., nors ir draudikas atliko rinkos tyrimą ir gavo autoservisų pasiūlymus, tačiau jų vidurkis nesiekė draudiko apskaičiuotų nuostolių dydžio, todėl draudikas draudimo išmoką apskaičiavo remdamasis paties sudaryta sąmata. Kadangi šiuo atveju draudikas vadovavosi paties sudaryta sąmata, tai reiškia, kad ji iš esmės atitiko TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimus ir apskaičiuota suma buvo pakankama, siekiant atkurti pareiškėjos transporto priemonę į iki eismo įvykio buvusią būklę, o Vertinimo ataskaita neturėjo esminės įtakos, kad nuostoliai būtų perskaičiuoti. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, remiantis protingumo, teisingumo bei sąžiningumo principais, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai atsisakė pareiškėjai atlyginti jos patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas, nes iš pat pradžių teisingai ir pagrįstai įvertino patirtą žalą.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius